

آتشکده‌ی «کاریان» و جشن «آبریزگان»

احسان طهماسبی

تصویر ۱. آتشکده کاریان، سی‌ام بهمن‌ماه ۱۳۸۶ عکس از نگارنده

کاریان، روستایی است در شهرستان لار و از توابع بخش جویم. وضعیت جغرافیایی آن به گونه‌ای است که از سه طرف با کوه‌هایی نیمه‌مرتفع محاصره شده است و آب و هوای آن از اواخر بهمن‌ماه شروع به بهاری شدن می‌کند. این منطقه در دوره‌ی ساسانیان دارای تقدس و اهمیت بسیاری بوده و یکی از مهم‌ترین آتشکده‌های آن دوران، «آذرفرنبغ»، در آنجا قرار داشته است. گفته شده که این آتشکده مخصوص دانایان و موبدان بوده است و آنان هر ساله در اینجا گرد هم جمع می‌شدند.

روایت دیگری نیز درباره‌ی این مکان وجود دارد که ابوریحان بیرونی در کتاب خود، «آثارالباقیه»، به آن اشاره کرده است. (براساس این روایت، در زمان پادشاهی پیروز اول ساسانی، کشور دچار خشکسالی شدیدی شد. پیروز در این سال‌ها از مردم باج و خراج نگرفت و برای نیایش یزدان به آتشکده آذرفرنبغ فارس آمد. در آنجا بر تختی از جنس زر نشست و نگهبانان و هیربدان بر گرد او آمدند و نمازگزار شدند. پس از آن، روز سی‌ام بهمن‌ماه، پادشاه به سوی شهر دارا (داراب) روی آورد و در راه، به جایی که امروز آن را کامفیروز می‌نامند و در آن زمان بیابانی بیش نبود، رسید. در این هنگام، باران بی‌سابقه‌ای شروع به باریدن کرد و پیروز دانست نیایش وی به درگاه خداوند پذیرفته شده است. آنگاه سپاس به‌جای آورد و بزم و شادمانی برآراست و در آن سرزمین روستایی بزرگ بنیان نهاد و آن را «کامپیروز»، به معنی جایی که پیروز به کام خود رسیده است، نامید. مردم از خوشی و شادی به روی یکدیگر آب

پاشیدند و این آیین تا امروز در ایران، به ویژه در نزد زرتشتیان پابرجا مانده است.)

در سال ۸۶ به همت جمعی از دوستداران تاریخ و فرهنگ این سرزمین و اهالی محترم روستای کاریان، در روز سیام بهمن، مراسمی مختصر شامل سخنرانی و بازدید از آثار تاریخی کاریان انجام شد. ابتدا قرار بود این مراسم به شکل گسترده تر و با اطلاع رسانی کشوری برگزار شود که به دلیل وجود پاره‌های مسائل، این اتفاق رخ نداد و تنها گروهی از دانشجویان معماری دانشگاه آزاد شیراز و لار به سرپرستی بانی این رویداد، مهندس جوادزاده، راهی آن دیار شدند و مورد استقبال گرم مردم روستا، بخشداری جویم، و شورای اسلامی و دهداری کاریان قرار گرفتند. در آغاز، مردم و مسئولان و دانشجویان در مسجد کاریان گردهم آمدند و پس از آن به آتشکده‌ی کاریان رفتند و در پایان از «قلعه گلی» بازدید کردند.

عوامل گوناگونی دست به دست هم داده است تا امروز از

این آتشکده (قلعه تشی) ویرانه‌ای بیش باقی نماند، اما همین ویرانه ارزش بسیاری دارد زیرا بخشی از تاریخ و فرهنگ این سرزمین و انسان‌های آن است، ضمن اینکه با مطالعات تاریخی و فعالیت‌های باستان‌شناسی می‌توان معماری آن را بهتر درک کرد. در فاصله‌ی چندصد متری این آتشکده، مجموعه‌ای است شگفت‌آور از بناهای مختلف که به «قلعه گلی» معروف است. در میان این آثار ویران شده هنوز برخی بناها مانند حمام، برج و بارو، شبکه چهارباغ، و دروازه را می‌توان تشخیص داد که در نوع خود کم‌نظیر است.

سخن پایانی این که برای حفظ و نگهداری این مکان و رویداد تاریخی، باید چند کار بنیادی انجام شود. نخستین قدم، کار فرهنگی است، یعنی اطلاع‌رسانی وسیع و شناساندن اهمیت این آثار به پژوهشگران و مسئولان. دوم، کار باستان‌شناسی گسترده و پیوسته روی این آثار، و در نهایت تبیین سیاست‌هایی برای توسعه گردشگری منطقه است.

تصویر ۲. قلعه گلی/عکس از نگارنده

تصویر ۳. بنای معروف به حمام قلعه گلی/عکس از نگارنده